

ЗАКЉУЧЦИ СА КОНФЕРЕНЦИЈЕ:

“БУДУЋНОСТ ПРОЦЕСА ТРАЖЕЊА И ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ ОСОБА НЕСТАЛИХ У СУКОБУ НА КОСОВУ”

ICMP је био домаћин конференције “Будућност процеса тражења и идентификације лица несталих у сукобу на Косову” одржане у Скопљу у Македонији 20. и 21. новембра 2012. године. Била је то друга конференција ове врсте – прва је одржана 2007. године у Охриду, а окупила је све укључене у процес тражења и идентификације несталих, укључујући и релевантне институције из Приштине и Београда, породице несталих и међународну заједницу. Састанак је омогућио учесницима да установе тренутно стање процеса тражења и идентификације несталих лица, укључујући: суђења за ратне злочине, законодавство у вези са питањем несталих лица, креирање домаћих база података и централних евиденција, рад домаћих институција и процесе ексхумација и идентификација.

ICMP је на конференцији истакао постојање интензивних напора на проналажењу и идентификацији лица несталих у сукобу на Косову од септембра 2010. године, када је објављен извјештај „Увид у стање на Косову“. *ICMP* је истакао позитиван развој догађаја, као што је усвајање Закона о несталим лицима и секундарних законодавних одредби. Међутим, *ICMP* истиче и да је од 2006. године присутан стални пад у процесу проналажења посмртних остатака на територији Косова упркос озбиљним напорима које улажу *EULEX*, те приштинске и београдске надлежне институције. Пред тога, на територији Србије од 2002. године нису пронађени нови посмртни остаци. *ICMP* је до данас пронашао подударње за 2,418 случајева (55%) од укупно 4,383 пријављена случаја несталих лица у *ICMP*-овој бази података. Како вријеме пролази, број нових идентификација све је мањи: *ICMP* је 2009. године постигао 106 нових идентификација, 2010. године је било 88 нових идентификација, 2011. године 58 идентификација, а до новембра 2012. године свега 30 нових идентификација. Процес се успорава, а у наредним годинама се очекује још озбиљније успоравање.

Закључци конференције, наведени у наставку, рефлектују размишљања и погледе породица несталих лица који су учествовали у раду конференције.

Закључци:

1. Релевантне институције, приштинске и београдске, треба да повећају обим активности на прикупљању информација о локацијама скривених гробница, укључујући и преглед свих архива и могућност кориштења сателитских снимака и других доступних средстава/савремених технолошких метода, како би се побољшале теренске активности, тј. ископавања и ексхумације у сарадњи са међународном заједницом.
2. Питање гробница чији настанак је у вези са сукобом на Косову, али се налазе ван територије Косова, треба да заједно рјешавају релевантне институције, приштинске и београдске, у сарадњи са међународном заједницом.
3. Из различитих разлога, укључујући и чињеницу да су људи нестајали преко геополитичких граница, потребно је темељно размотрити могућности за креирање листе лица несталих у сукобима на тлу бивше Југославије крајем 20. вијека, а која би требала обухватити и консолидовану листу киднапованих и несталих лица са Косова. Даљња објашњења комисијама о овоме мора пружити *ICMP*.
4. На иницијативу удружења породица несталих лица, а уз посредовање међународних институција, чешће организовати састанке између удружења и институција Београда и Приштине.

5. Остављамо отвореним простор да се у будућности разговора о заједничким меморијалима и комеморацијама.
6. Осигурати едукацију за породице несталих лица о кориштењу законских могућности у остваривању приступа информацијама од јавног интереса са циљем прикупљања информација о несталим лицима и скривеним гробницама.
7. Потребно је испунити све предувјете како би се дјеловало на темељу међународних правних начела, у складу с којим починиоцима треба судити у мјестима гдје су злочини и почињени. Успоставити механизме за бољу сарадњу између Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и међународних и домаћих тужилаца који раде на случајевима ратних злочина у вези са сукобом на Косову.
8. Побољшати програм заштите свједока, узимајући у обзир могући утицај који свједочење може имати на проналажење локација скривених гробница са посмртним остацима несталих лица.
9. Под покровитељством Европске уније између надлежних институција Београда и Приштине започети дијалог у Бриселу о питању несталих лица.
10. Подржати оснивање заједничког оперативног тима са задатком рјешавања питања несталих лица, који би укључио релевантне институције, приштинске и београдске, уз присуство представника удружења породица несталих лица.
11. Присуство *ICMP*-а треба да се настави након мандата *EULEX* -а, који истиче у 2014.
12. Формирати радну група која би била ангажована на комплетном ревидирању свих лица идентификованих класичном методом без ДНК анализе.